

1. SZÁMÚ MELLÉKLET**AZ EGYES EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSOK VISSZAUTASÍTÁSÁNAK
RENDJE**

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény és az egyes egészségügyi ellátások visszautasításának részletes szabályiról szóló 117/1998. (VI. 16.) Korm. rendelet alapján e szabályzatot kell alkalmazni az

- életmentő, életfenntartó (továbbiakban együtt életfenntartó) beavatkozások visszautasítására
- olyan egészségügyi ellátások visszautasítására, amelyek elmaradása esetén a beteg egészségi állapotában várhatóan súlyos vagy maradandó károsodás következne be.

1.

- (a) A beteget megilleti az ellátás visszautasításának joga. Amennyiben a beteg ezt a jogát gyakorolni kívánja, őt ismételten tájékoztatni kell döntésének várható következményeiről, illetve e jog gyakorlásának feltételeiről.
- (b) Nem utasítható vissza az ellátás:
 - ha annak elmaradása mások életét vagy testi épségét veszélyeztetné,
 - az életfenntartó, életmentő beavatkozás, ha a beteg várandós és előre láthatóan képes a gyermek kihordására.
- (c) Csak közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban utasítható vissza az olyan ellátás, amelynek elmaradása esetén a beteg állapotában várhatóan súlyos vagy maradandó károsodás következne be.
Amennyiben a beteg írásképtelen, két tanú együttes jelenléte is szükséges. Ebben az esetben a visszautasítást az egészségügyi dokumentációban rögzíteni kell, amelyet a tanúk aláírásukkal hitelesítenek.
- (d) Cselekvőképtelen és korlátozottan cselekvőképes beteg esetén az 1. (c) pont szerinti ellátás nem utasítható vissza.

2.

- (a) A beteget megilleti - a betegség természetes lefolyását lehetővé téve - az életfenntartó vagy életmentő beavatkozás visszautasításának a joga.
- (b) Erre csak abban az esetben van lehetőség, ha a beteg olyan súlyos betegségben szenved, amely az orvostudomány mindenkori állása szerint rövid időn belül - megfelelő egészségügyi ellátás mellett is - halálhoz vezet és gyógyíthatatlan.
A visszautasításhoz szükséges alaki feltételek:
 - közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat,
 - ha a beteg írásképtelen: két tanú együttes jelenléte is szükséges. A visszautasítást az egészségügyi dokumentációban rögzíteni kell, amelyet a tanúk aláírásukkal hitelesítenek.
- (c) A visszautasítás csak akkor érvényes, ha egy háromtagú orvosi bizottság a beteget megvizsgálja és egybehangzóan, írásban nyilatkozik arról, hogy
 - a beteg döntését annak következményei tudatában hozta meg, illetve

- hogy fennállnak a 2. (b) pontban foglalt feltételek.
További feltétel, hogy a beteg az orvosi bizottság nyilatkozatát követő 3. napon - két tanú előtt - ismételten kinyilvánítja a visszautasításra irányuló szándékát. Amennyiben ez megtörténik, a visszautasított ellátást meg kell szüntetni, illetve azt meg sem lehet kezdeni.
 - (d) Az orvosi bizottság (a továbbiakban: Bizottság) tagjai:
 - a beteg kezelőorvosa,
 - egy, a betegség gyógykezelésében részt nem vevő, a betegség jellegének megfelelő szakorvos,
 - egy pszichiáter szakorvos.
 - (e) Amennyiben a beteg nem járul hozzá a Bizottság vizsgálatához, a kezelés visszautasítására vonatkozó nyilatkozata nem vehető figyelembe.
 - (f) A beavatkozás megszüntetésére, illetve mellőzésére csak abban az esetben kerülhet sor, ha a beteg erre irányuló akarata világosan és meggyőző módon kideríthető. Kétség esetén a beteg később tett, személyes nyilatkozatát kell figyelembe venni; ennek hiányában az életfenntartó, illetve életmentő beavatkozás elvégzéséhez szükséges beleegyezést vélelmezni kell.
 - (g) Amennyiben cselekvőképtelen és korlátozottan cselekvőképes beteg esetén kerül sor az ellátás visszautasítására, a beleegyező nyilatkozatot a bíróság pótolja.
A kezelőorvos a bíróság jogerős határozatának meghozataláig köteles a beteg egészségi állapota által indokolt ellátások megtételére.
Közvetlen életveszély esetén a szükséges beavatkozások elvégzéséhez bírósági nyilatkozatpótlásra nincs szükség.
A kezelőorvos kötelezettsége teljesítése érdekében - szükség esetén - igénybe veheti a rendőrhatalóság közreműködését.
- 3.
- (a) Az 1.(c) és 2. pontok szerinti visszautasítás esetén meg kell kísérelni a beteg döntése háttérében lévő okok - személyes beszélgetés alapján történő - feltárását és a döntés megváltoztatását. Ennek során az általánosan kötelező tájékoztatáson* túl ismételten tájékoztatni kell a beteget a beavatkozás elmaradásának következményeiről és ismételten javasolni kell számára az életfenntartó beavatkozás elvégzéséhez szükséges beleegyezést.
 - (b) Az ellátás visszautasítása nem érinti a beteg tájékoztatáshoz való jogát. A beteg számára az ellátás visszautasítása esetén is nyújtani kell minden olyan egyéb ellátást, amely biztosítja kényelemérzetét, fájdalmának csökkentését. Ez a jog a beteget a 2. pont szerinti beavatkozás visszautasítása esetén is megilleti.
 - (c) Amennyiben, a beteg erre irányuló akarata világosan és meggyőző módon kideríthető, az életfenntartó beavatkozások meghatározott fajtájáról való lemondás esetében is alkalmazni kell azokat az ellátásokat, amelyeket a beteg nem utasított vissza.

4.

- (a) A beteg számára haladéktalanul biztosítani kell a jogainak gyakorlásához szükséges feltételeket, beleértve a Bizottság szükség szerinti működését is.
- (b) A közokirat elkészítésének költségei a beteget terhelik. Ennek keretében intézkedni kell, hogy a beteg a nyilatkozatát a megkívánt alakszerűségek (közokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat) megtartásával tehesse meg.
- (c) A betegnek az ellátás visszautasításáról szóló nyilatkozata, valamint a korábban tett - visszautasításról szóló nyilatkozatának visszavonása az egészségügyi dokumentáció részét képezi.
- (d) Ha az ellátás visszautasítására két tanú együttes jelenlétében kerül sor, arról a kezelőorvos jegyzőkönyvet vesz fel, amelyet a tanúkkal - és lehetőség szerint a beteggel - alá kell íratni. A kezelőorvos gondoskodik arról, hogy ha a beteg a visszautasítást követően - a gyógykezelés során - képessé válik rá, az ellátást visszautasító nyilatkozatát írásba foglalja.
- (e) Amennyiben a gyógyító személyzet tudomást szerez arról, hogy a beteg korábban olyan nyilatkozatot tett, hogy cselekvőképtelensége esetén visszautasít bizonyos beavatkozásokat, de ez nem áll rendelkezésre, és annak tartalmáról nem képes a beteg tájékoztatást adni - a sürgős szükség esetének kivételével - haladéktalanul intézkedik a nyilatkozat beszerzése céljából, feltéve, hogy annak tárolási helye ismert.

5.

- (a) A bizottság haladéktalan összehívásáról az Intézet kórházi orvos-igazgatója vagy az általa kijelölt személy gondoskodik.
- (b) A Bizottságnak a betegség jellegének megfelelő szakorvos tagja nyilatkozik arról, hogy a beteg olyan betegségben szenved-e, amely megfelel a 2.(b) pontban foglalt feltételeknek.
A Bizottság pszichiáter szakorvos tagja nyilatkozik arról, hogy a beteg rendelkezik-e a döntés meghozatalához szükséges belátási képességgel. A belátási képesség megállapítása során a beteget minden esetben, a beteg hozzátartozóját lehetőség szerint meg kell hallgatni.
- (c) A beteget az életfenntartó beavatkozás visszautasítása jogának gyakorlása során belátási képességgel rendelkezőnek kell tekinteni, ha képes döntése következményeinek megértésére. Ennek során a Bizottságnak azt kell vizsgálnia, hogy a beteg képes-e:
 - megérteni a döntéséhez szükséges információkat,
 - mérlegelni döntésének esetleges következményei között,
 - döntése következményeinek megértésére, valamint
 - döntésének megfelelő formában, érthető módon való közlésére.
- (d) A bizottság összehívásának, eljárásának rendje.

A szükséges vizsgálatok elvégzését követően a Bizottság az életfenntartó beavatkozás visszautasításának érvényességével kapcsolatos nyilatkozatát haladéktalanul, egyhangúlag hozza meg, amelyet írásba kell foglalni és azt a Bizottság tagjai aláírásukkal látják el.

A Bizottság nyilatkozata meghozatalát megelőzően megkeresheti a Kórházi Etikai Bizottságot állásfoglalás kérése céljából.

A Bizottság működése során az is vizsgálja, hogy a beteg tájékoztatása megfelelt-e a törvényi követelményeknek.

Amennyiben a Bizottság nem állapítja meg az életfenntartó beavatkozás visszautasításának érvényességét, a beteg, valamint a helyettes döntéshozó keresetet indíthat az életfenntartó beavatkozás visszautasításának érvényességét megállapító bírósági döntés iránt.

- (e) A beteg jogosult ismételten visszautasítani az életfenntartó beavatkozást, ha a Bizottság nem állapította meg az életfenntartó beavatkozás visszautasításának érvényességét.

6.

Fogalom-meghatározások:

- (a) *Kezelőorvos*: a beteg adott betegségével, illetve egészségi állapotával kapcsolatos vizsgálati és terápiás tervet meghatározó, továbbá ezek keretében beavatkozásokat végző orvos, illetve orvosok, akik a beteg gyógykezeléséért felelősséggel tartoznak.
- (b) *Beavatkozás*: azon megelőző, diagnosztikus, terápiás, rehabilitációs vagy más célú fizikai, kémiai, biológiai vagy pszichikai eljárás, amely a beteg szervezetében változást idéz vagy idézhet elő.
- (c) *Életmentő beavatkozás*: sürgős szükség esetén a beteg életének megmentésére irányuló egészségügyi szolgáltatás.
- (d) *Életfenntartó beavatkozás*: a beteg életének mesterséges módon történő fenntartására, illetve egyes életműködéseinek pótlására irányuló egészségügyi szolgáltatás.
- (e) *Sürgős szükség*: az egészségi állapotban bekövetkezett olyan változás, amelynek következtében azonnali egészségügyi ellátás hiányában a beteg közvetlen életveszélybe kerülne, illetve súlyos, vagy maradandó egészségkárosodást szenvedne.
- (f) *Közeli hozzátartozó*: a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbefogadó, a mostoha- és a nevelőszülő, a testvér, az élettárs